

Beste Bibliotheek van Nederland Bibliotheek Dommeldal, vestiging Son en Breugel, wint editie 2023

Het was een spannende strijd tussen de vijf genomineerde bibliotheken om de titel Beste Bibliotheek van Nederland. Uiteindelijk werd de bibliotheek van Son en Breugel als winnaar gekroond in een feestelijke bijeenkomst op 9 november tijdens Bibliotheekplaza in het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam. Met een meerderheid van de jurystemmen mag de bibliotheek van Son en Breugel zich een jaar lang de Beste Bibliotheek van Nederland noemen.

Tekst: Anne van den Dool

De genomineerde bibliotheken waren dit jaar de bibliotheken in Barendrecht Carnisselande (de Bibliotheek Aanzet), Huiskamer van Heteren (de Bibliotheek Gelderland Zuid), Katwijk aan Zee (Bibliotheek Katwijk), Purmerend (de Bibliotheek Waterland) en Son en Breugel (Bibliotheek Dommeldal). De vakjury werd gevormd door Ilona Ebels (manager bibliotheken bij Biblionet Groningen, waaronder Hoogezand, de winnaar van de editie van 2022), Gerard Meijer (programmamanager Stichting Samenwerkende POI's Nederland), Chris Wiersma (voormalig directeur van de Bibliotheek Groningen, BiSC Utrecht en De Nieuwe Bibliotheek in Almere), Jeanine Deckers (directeur-bestuurder van Bibliotheek Bibliorura, architectuurhistoricus en maker van het blog Ten Aanval), Erna Staal (directeur-bestuurder van de Bibliotheek Gouda) en Menno Goosen (hoofdredacteur van *Bibliotheekblad*). Coördinator van de jury was Anne van den Dool (zelfstandig cultureel communicatieprofessional en adviseur op het gebied van bibliotheekcollecties).

Het juryproces

De juryleden brachten net als vorige jaren samen een bezoek aan de genomineerde bibliotheken. Daarbij kregen ze een presentatie en een rondleiding door medewerkers en directie. Tijdens dit bezoek werd gelet op verschillende punten, zoals de collectie, de inhoudelijke programmering, de transitie naar de maatschappelijke bibliotheek, de bejegening door de medewerkers, gebouw en inrichting, en de uitvoering van de vijf wettelijke functies. Om een goed beeld van de genomineerde bibliotheken te krijgen, bracht jurycoördinator Anne van den Dool op een ander moment anonieme bezoeken aan de genomineerde bibliotheken. Dit zorgde voor een goed beeld van de vestigingen tijdens de reguliere openingstijden.

Focus op programmering

Nieuw sinds dit jaar is het feit dat de jury een onderwerp koos waar extra aandacht naar uitgaat. Voor de editie van 2023 was dat de programmering van activiteiten en evenementen, zoals cursussen, lezingen, voorstellingen, themadagen en exposities. Wat organiseert de bibliotheek, hoe vernieuwend en succesvol is de programmering, en met welke partijen wordt samengewerkt?

Bij de focus op de programmering werd zichtbaar dat bibliotheken hun activiteitenaanbod in groten getale inzetten voor ontwikkeling en verbreding. Alle genomineerde bibliotheken geven invulling aan de vormen van programmering die inmiddels tot de branchestandaarden mogen worden gerekend, zoals het Taalhuis, het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) en lees- en boekpromotie. Dit zijn krachtige concepten, die veelal in samenwerking met lokale partners worden ingevuld – bibliotheken hebben zich ontwikkeld tot belangrijke spelers en initiatiefnemers in lokale netwerken. Eigen creatieve en afwijkende vondsten kwam de jury echter niet veel tegen. De ontwikkeling daarvan zou naar de mening van de juryleden een goede volgende stap zijn.

Enige twijfel leeft binnen de jury over activiteiten die aanschuiven tegen of overlappen met het welzijnswerk, zoals spelletjes- en handwerkavonden. Maken deze het profiel of merk van de bibliotheek niet te wazig? De jury spreekt geen oordeel uit, maar vindt wel dat het gesprek hierover binnen de branche moet worden gevoerd. Met lokale partners is het lastig samenwerken als niet duidelijk is waar de bibliotheek wel en niet voor staat.

Samen in één pand

De beste bibliotheek is niet per se een nieuw en stijlvol gebouw: het is een locatie met een aantrekkelijke, laagdrempelige uitstraling, waar in samenwerking met partners wordt gewerkt aan een actieve programmering, neergezet door professionele medewerkers die de schouders zetten onder een helder gezamenlijk doel. Met de beweging richting multifunctionele accommodaties en organisaties moet de Jury Beste Bibliotheek zowel bibliotheken beoordelen als voorzieningen die óók een bibliotheek zijn. De jury kiest er dan voor niet het complete gebouw, maar specifiek de bibliotheekfunctie daarbinnen te beoordelen. Dat onderscheid is echter niet altijd makkelijk te maken, want gezamenlijke huisvesting, al dan niet in combinatie met een bestuurlijke fusie, kan de bibliotheekfunctie versterken.

De bezochte bibliotheken zetten stevig in op de verankering in de lokale samenleving. Nu de aanwezigheid van de bibliotheek in elke wijk en dorpskern geen vanzelfsprekendheid meer is, is die positionering essentieel om gemeenten te motiveren te investeren in een bibliotheek die niet alleen een afhaalpunt is, maar aansluit bij alle wettelijke kernfuncties.

Barendrecht Carnisselande (de Bibliotheek Aanzet)

Met de vestiging in Carnisselande heeft de Bibliotheek Aanzet een zeer aantrekkelijke bibliotheek in het centrum van het werkgebied neergezet. Enthousiaste medewerkers en vrijwilligers bestieren de verschillende onderdelen van de vestiging. De jury werd warm en hartelijk ontvangen: niet alleen door bibliotheekcollega's, maar ook door medewerkers van de brandweer en politie, die spreekuren verzorgen in de bibliotheek. De bibliotheek Carnisselande werkt duidelijk toe naar de positie van *community library*, met een breed activiteitenprogramma, dat in samenwerking met verschillende partners wordt georganiseerd.

Huiskamer van Heteren (de Bibliotheek Gelderland Zuid)

In Heteren stapte de jury een fris gebouw binnen, meer een huiskamer met een bibliotheek dan een bibliotheek sec. Met veel steun – ook financiële – en invloed vanuit het dorp is deze voorziening opgezet en wordt die geëxploiteerd. Tot spanningen tussen het dorp en de bibliotheekorganisatie heeft dit nog niet geleid, maar spannend blijft het wel: wie heeft de regie en wie bewaakt het profiel? Dat gezegd zijnde: voor een bibliotheekvoorziening in een kleine kern is Heteren een inspirerend voorbeeld.

Katwijk aan Zee (Bibliotheek Katwijk)

De bibliotheek van Katwijk aan Zee is niet de mooiste van de klas, maar ze werkt wel hard om gezien te worden. Er vindt sterke programmering plaats, onder meer op het gebied van laaggeletterdheid en kunst en cultuur, met name via de maandelijkse filmavonden en de levendige maakplaats. Katwijk is eerder een harde werker dan een verleidelijke bibliotheek. De locatie buiten het centrum werkt ook niet mee. Deze bibliotheek verdient een nieuw gebouw dat past bij de energie en ambities.

Purmerend (de Bibliotheek Waterland)

De bibliotheek in Purmerend kenmerkt zich door een sterke programmering met creatieve elementen, bijvoorbeeld het veelzijdige fablab en een mooie Slim-o-theek. Het entreegebied mag wel wat uitnodigender: dit straalt niet veel leven uit. De bibliotheek wordt goed gevonden door jongere doelgroepen: die waren tijdens het bezoek veelvuldig in de bibliotheek aanwezig, hetgeen zorgde voor veel levendigheid. Op het gebied van een actieve benadering van klanten en bezoekers is nog wat te winnen. De locatie van de bibliotheek is net buiten het centrum, maar dat lijkt geen beletsel om veel bezoekers te trekken.

Son en Breugel (Bibliotheek Dommeldal)

De bibliotheek van Son en Breugel is gehuisvest in een voormalige kerk uit de tijd van de wederopbouw die bewonderenswaardig mooi is verbouwd en ingericht. Bij binnenkomst trof de jury een bruisende ruimte, waar bewoners gretig gebruikmaakten van de verschillende functies van het gebouw. De bibliotheek blijft goed overeind ten opzichte van de andere functies van het pand: taal en verhaal staan centraal. Professionele medewerkers en vrijwilligers dragen eraan bij dat de bezoeker zich gezien voelt. Ook de collectie neemt een centrale plek in: deze staat aan de basis van alle vormen van programmering, voor de doelgroepen van peuters tot senioren. Dit alles wordt ook gezien door de gemeente en geldschieters, die in hoge mate bijdragen aan het succes van deze vestiging. Dit is een mooie bibliotheek met een goed doordachte programmering en een stevige lokale verankering.

De Beste Bibliotheek 2023

Het doet de jury veel plezier bekend te maken dat de bibliotheek van Son en Breugel de Beste Bibliotheek van 2023 is, en dus de winnaar is van de Beste Bibliotheek Award. De jury vindt dat de Bibliotheek Son en Breugel blijk geeft van een heldere koers, een professioneel team en een uitgesproken programmering, vormgegeven in samenwerking met passende partners. De jury wil ook de andere genomineerde bibliotheken van harte feliciteren met hun nominatie. Alle bibliotheken mogen met opgeheven hoofd terugkijken op de afgelopen verkiezingen. Ze hebben het stuk voor stuk erg goed gedaan.

Fraude bij de publieksstemmen

Het was op de website van Bibliotheekblad slechts mogelijk om per IP-adres één stem uit te brengen. Door het loggen van deze IP-adressen en andere beveiligingsmaatregelen was frauderen zo goed als uitgesloten. Dit jaar bleek dat er beduidend meer dan vorig jaar geprobeerd is deze maatregelen te omzeilen door – meerdere malen – te stemmen via anonieme VPN-verbindingen; daarmee worden geen IP-adressen doorgegeven. De stemmen die niet te herleiden waren naar een IP-adres, zijn ongeldig verklaard. Ook zijn dubbele stemmen van hetzelfde IP-adres die toch door de beveiliging geglipt waren, verwijderd uit de stemdatabase.

Aanmelden editie 2024

De jury doet alvast een oproep voor de Beste Bibliotheekverkiezing van volgend jaar. Bibliotheken, laat onze kenmerkende bescheidenheid varen en meld je aan voor deze verkiezing! Geef je op door te mailen naar menno.goosen@bibliotheekblad.nl. Uiteraard zullen hiervoor ook nog oproepen volgen in *Bibliotheekblad*, op de website en de socialemediakanalen.